

14 APRIL 2007

Alguse lugu

Oli teisipäev. Kümnes aprill. Istusime Kaarli juures. Punastel toolidel. Ariin, Kristel, Kaarel, Priit ja Kadri. Alf oli ka. Öösel oli sündinud Alleluujale varss, kelle helesinistest silmadest rääkis terve Ruhnu küla. Kaarlil oli mõte. Seesama ruhnu päeviku mõte. Karbi peale kirjutatud, et kes ja mis ja kuidas võiks. Sõime peremehe tehtud pekileiba seerianumbriga neli. Kui vanud õunapuu lõkkes pildus sädemeid ja sooja. Ja see mõte meeldis. Kohe väga meeldis. Niikuinii sünnib Ruhnus igal hetkel midagi kuskil. Sellest kõigest tasubki kirjutada. Ruhnu päeviku veebikeskkond on koht, kus kirjutatakse sellest, mis toimub mere taga iga päev. Samal ajal, kui Tallinna kesklinnas kasvab järjekordne foori-ummik ikka pikemaks ja pikemaks. Niisamuti sünnib sündmusi meremiilide kaugusel. Sündmusi, mis väärt jagamist. Sedamoodi mitteümarlaualikult, vaid justnimelt ühiselt õuel istudes kasvasid mõtetest veel mõned ideed ja kujutlusis oli ruhnu päevik valmis. Edasi järgnes teostus. Ja siin see nüüd on.

Äratundmisi!

-Kadri

at 11:25 Labels: [küla uudised](#)

„Me ei muuda blogi abil seadusi, aga pöörame tähelepanu, kui midagi on tegemata“: ruhnlaste blogi kohalikus elus osalemise vahendina

Ehti Järv

Sissejuhatus

11,9 km² pindalaga Edela-Eesti väikesaar Ruhnu jõudis minu kui mandilt pärit inimese teadvusse 2006. aastal, kui ajakirjandusse ilmusid teated Ruhnu karust.¹ Uudised jälgisid jahimeeste tegevust karu kinnipüüdmisel ning viimaks arutleti, kuhu varakevadise jääga saarele sattunud loom lõpuks kadus. Karu aitas Ruhnu saarele tähelepanu tõmmata, toimides justkui saare turundajana ning aidates ilmselt ka ruhnlastel endil meediapildis püsimise olulisust märgata. Kaudselt andis Ruhnu karu ka kolmele Tartu Ülikooli etnoloogia osakonna tudengile (lisaks siinkirjutajale Helleka Koppelile ja Sigrid Solnikule) tõe korraldada 2009. aastal omalgatuslikud välitööd saarele. Esimeste välitööde ajaks oli juba paar aastat jõudnud tegutseda Eesti internetiväljas eristuv saareblogi – „Ruhnu päevik“, mida me regulaarselt jälgisime, et tutvuda saare elu ja inimestega. Nii Ruhnu karu kui blogi tähistavad olulisi arenguhetki saare elus, samas ka uurijahuvi koondumist Ruhnu internetivälja ja kodanikuühiskonna seoste käsitlemisele. Tsitaat artikli pealkirjas pärineb ühest intervjuust „Ruhnu päeviku“ blogijaga, näidates blogi rolli avaliku

---

[1] Meedia kajastas karuga seotut väga aktiivselt, näiteks artiklites:

Ammas, Anneli 2006. „Karuhirmus Ruhnu õpib vilistamist.“ – *Eesti Päevaleht*, 19. aprill. <http://www.epl.ee/news/eesti/karuhirmus-ruhnu-opib-vilistamist.d?id=51036810>, viimati külastatud 19.5.2013;

Koger, Helga 2006. „Ruhnu karu kavaldab üle inimesed ja Soome koerad.“ – *Pärnu Postimees*, 23. aprill. <http://www.parnupostimees.ee/230506/esileht/10064767.php>, viimati külastatud 19.5.2013;

Šmutov, Martin 2006. „Jahimehed suunduvad homme Ruhnu karu uinutama.“ – *Postimees Online*, 19. aprill. <http://ooper.postimees.ee/200506/esileht/siseuudised/202348.php>, viimati külastatud 19.5.2013.

Foto 1. http://ruhnlane.blogspot.com/2007/04/alguse-lugu_14.html

arvamuse kujundajana. See pole küll saareblogi ainsaks funktsiooniks, ent avab siiski ühe võimaliku viisi kaasajal kodanikuühiskonnas tegutsemiseks.

Artikkel põhineb 2013. aastal Tartu Ülikooli etnoloogia osakonnas kaitstud magistritööl,² mille raames uurisin 2009.–2013. aastatel toimunud välitööde käigus laiemalt Ruhnuga seotud inimeste internetipraktikaid, eesmärgiga mõista interneti kohalikustumise protsesse. Sellised protsessid tõukuvad antropoloogias arusaamast, mille järgi ei ole globaalsed nähtused igas maailmanurgas identsed ning uurija ülesanne on analüüsida ühelt poolt, kuidas globaalsed nähtused on kohalikeks muudetud ning teisalt ka seda, kuidas üleilmastunud nähtuse baasil on loodud oma kultuurile sobilik vorm (Miller 2012: 153). Appadurai (vt ka *Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalisation* (2008 [1996])) kohalikkuse loomise (*production of locality*) protsesside mõttest on omakorda innustust saanud meediaantropoloog John Postill, kes uuris Indoneesia Subang Jaya äärelinna ja sealsete elanike ettevõtmisi, mille eesmärgiks oli kohaliku elu edendamine interneti abil. Postill lõi uue teoreetilise kategooria – internetiväli, mis on sotsiaalsete suhete ja praktikate kogum. Väli põhineb sellega lahutamatu läbipõimunud internetitehnoloogiatel, nagu postiloendid, e-kirjad, portaalid, foorumid, blogid jms (Postill 2011: 4). Välitööde käigus järeltas ta, et interneti lokaliseerumine toimub siis, kui kohalikud subjektid kasutavad teatud internetitehnoloogiaid ja praktikaid kohalikus elus püstitatud eesmärkide täideviimiseks (samas: 116).

Interneti kohalikustumise protsessid toimuvad erinevate tehnoloogiate ühise kasutamise abil: Ruhnus kasutatakse näiteks foorumit, luuaks Facebooki grupe ning peetakse blogi. Ühiselt loodava sisu ja osaluspraktikate kaudu tekibki kollektiivselt jagatud Ruhnu internetiväli. Artiklis käsitlen neist tehnoloogiatest vaid ühte – saareblogi „Ruhnu päevik“, mille roll internetiväljal on küllaltki mitmetahuline. Sellel on sarnaseid jooni ajakirjanduslike võrguväljaannetega, aga lisaks on blogi ka vahend sotsiaalsete suhete konstrueerimisel. Intervjuudes väljendatakse arvamust, et blogi aitab siduda näiteks suveruhnlasi ning ruhnurootslaste järeltulijaid Ruhnu ning saarel alaliselt elavate inimestega.³ Artikli kontekstis tõstan „Ruhnu päeviku“ esile kui arvamuse väljendamise viisi ja vahendi, kuidas kohaliku elu küsimustes sõna sekka öelda. Tegeleni järgnevalt nende praktikate uurimisega, küsides, kuidas toimib blogi kohalikul tasandil kaasaraäkimise vahendina? Kasutan analüüsis sisukategooria „kohaliku valla elu, poliitika“ alla liigitatud postitusi (Järv 2013: 71), kus toon välja erinevaid osaluskultuuri aspekte iseloomustavaid strateegiaid. Esmalt aga selgitan kohalike vaateid kodanikuühiskonnale ning kuidas nähakse blogi rolli oma arvamuse väljendamisel n-ö rohujuuretasandil. Nendele uurimisküsimustele aitasid vastuseid sõnastada eelkõige blogiga tihedalt seotud informan-

[2] Järv, Ehti 2013. „Ega saare peal meil info liigubki ainult arvutis“: kollektiivsed praktikad Ruhnu internetiväljal. Juhendajad Pille Runnel, Maarja Kaaristo. Magistritöö. Tartu Ülikool, filosoofiateaduskond, kultuuriteaduste ja kunstide instituut, etnoloogia osakond.

[3] Ruhnuga seotud inimesed võib jaotada vastavalt päritolule ja seotusele saarega 4 tinglikku gruppi: 1. hetkel Ruhnus elavad kohalikud inimesed; 2. ruhnurootslaste järeltulijad, kes II maailmasõja ajal emigreerusid Ruhnult ajaloolisele isamaale Rootsi, ning on hoidnud kontakti saarega alates Eesti taasiseseisvumisest; 3. nn suveruhnlased, kes omavad saarel kinnisvara, kuid aastaringelt Ruhnus ei ela; 4. nn noorte grupp (vanuses 16–25), kes on saarel üles kasvanud, kuid seoses õpingute või tööga alaliselt Ruhnus ei ela (Järv 2013: 50–60).

did, keda välitööde käigus intervjueerisin. Lisaks on taustateadmisenä arvestatud ka teiste informantide arvamustega,⁴ kes otseselt „Ruhnu päevikusse“ ei kirjuta, küll aga loevad seda enam-vähem regulaarselt.

Ruhnu internetiväli osaluskultuuri perspektiivilt

Olles Edela-Eesti kõige kaugem punkt Liivi lahes, võib Ruhnu saart pidada äärealal asuvaks paigaks. Niisamuti on Saare maakonda kuuluv iseseisev, ent üks Eesti väiksemaid kohaliku omavalitsusega üksusi⁵ perifeerne ka ühiskondlikus mõttes, kaugel tõmbekeskustest. Perifeersust tunnetatakse ning seda püütakse ületada peamiselt info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad (IKT) kasutades.

Viimastel aastakümnetel on nii laiemalt maailmas kui Eestis IKT arengus toimunud hüppelised muutused, jõudumööda on ka Ruhnus püütud nendega kaasa minna: alates Ruhnu telefoniseerimisest 1991. aastal ja peagi ka mobiilimasti rajamisest kuni traadita interneti levikuni. Küsides informantidelt IKT, eelkõige interneti kasulikkuse kohta saarel, toodi eranditult välja just võimalus muu maailmaga suhelda ning selle kaudu isoleeritust vähendada. Rõhutati interneti kasulikkust suhtluses saarelt välja (näiteks mandril või ümberkaudsetel saartel elavate sugulaste-sõpradega, ametiasjade ajamiseks, arвете maksmiseks).

Et kuna see saar on põhimõtteliselt eraldatud paik onju, siis meie jaoks siin on see internet kommunikatsioonikanalina nagu väga oluline. Et ongi ju, et me ei saa minna iga kell ütlemekuhugi asutusse suhtlema, ikka ajad meili teel neid asju. On olemas ju kõik Skyped ja asjad.
(M, 1979, IT-spetsialist, VM 9.3.2010, Ruhnu)

Kuid lisaks väljapoole suunatud suhtlusele on IKT vahendina abiks ka saaresiseses kommunikatsioonis, mida toetavad juba varem mainitud blogi või Facebooki grupid. Teatud mõttes on Ruhnus sotsiaalne elu koondunud kahe poe, rahvamaja ja suveperioodil ka sadama ümber, kuid niisama oluline on Ruhnu internetiväljal toimuv. Siin jagatakse igapäevast infot; luuakse ning tugevdatakse suhteid; tunnustatakse või tehakse sõbralikku nalja; kujundatakse või representeeritakse grupiidentiteeti; ning konfliktiolukordades määratletakse piire ning mõtestatakse inimsuhete olulisust. Arvatakse, et blogi on viisiks, kuidas küla- ja saareelanik kohaliku elu teemadel oma arvamust väljendada saab. Esmalt võiks aga küsida, milleks vajab umbes 67 püsielanikust ja umbes samas suurusjärgus suveelanikust koosnev saar, mis moodustab pealekauba omaette haldusüksusena valla, lisaplatvormi, kus kodanikena oma arvamust väljendada? Kas esindusdemokraatia vorm, mida kohalikul tasandil täidab vallavolikogu, pole väikese kogukonna puhul piisavaks kanaliks? Välitöödel on minu uuritavad tihti väljendanud rahulolematust volikogu tööga. Alltoodud näide annab aimu ka asjaolust, et volikogusse mittekuuluvad inimesed sooviksid rohkem diskussioone, avalikke arutelusid kõiki valla elanikke

[4] Välitööde käigus intervjueerisin 45 inimest.

[5] Statistikaameti andmetel oli 2013. aastal Ruhnus 67 inimest (<http://www.stat.ee/ppe-55836>).

puudutataval teemadel. Selle asemel toimub informandi hinnangul vaid volikogu liikmete vaheline võimuvõitlus:

No siin ei ole mitte midagi rääkida, see on täiesti farss, mis volikogus toimub! [...] kui volikogu kestab 10 minutit ja kui muidu kokku on [volikogus] seitse inimest ning neist neli on kindel meeskond, kes hääletavad ühiselt ükskõik mille poolt. [...] Ei, see volikogu ... absoluutselt ei arvestata inimestega. [...] [volikogus toimub] blokkhääletus ühesõnaga, et mingit sisulist arutelu ei ole. (N, 1965, projektijuht, VM 26.7.2012, Ruhnu)

Soov olla kaasatud kohaliku elu otsustusprotsessidesse ja igapäevaelu puudutatavates küsimustes kaasa rääkida, on saanud põhjuseks, miks otsitakse internetiväljast võimalust oma arvamuse väljendamiseks. Intervjueeritavad räägivad saareblogist kui avaliku arvamuse kujundamise tööriistast. Seejuures ei ole sellised tegevused internetiväljal teadvustatud osalusdemokraatia vormina. Osalus on antud juhul artiklis kasutatav peamiselt teoreetilise kontseptsioonina, mis aitab selgitada strateegiat, kus blogi kasutatakse kohalikus elus kaasarääkimise vahendina.

Osalusdemokraatia teooria⁶ lähtepunktiks on eeldus, et kodanik on altim suhestuma lokaalsel tasandil toimuvate poliitiliste küsimustega kui universaalsete poliitiliste diskussioonidega. Arvatakse, et inimesi huvitavad pigem protsessid, mis on temaga otseselt seotud ning võivad ka teda mõjutada. Nii leiavad osalusdemokraatia teoretikud, et kodanikele tuleks võimaldada osalust ja sõnaõigust otsustusprotsessides lokaalsel tasandil. Sellesse vaateviisi on tänapäeval lisandunud ka arusaam IKT kasulikkusest info edastamiseks kodanikele ning seeläbi nähakse IKTs osaluse võimendajat (Hague, Loader 1999: 31).

Jean Burgess on arvamusel, et uue meedia puhul nähakse selle potentsiaali muuta jagatud passiivne kultuuriline avalikkus aktiivseks osalust võimaldavaks avalikkuseks (Burgess 2007: 69). Seejuures on oht kalduda tehnoloogilisse determinismi üpris suur, kui eeldatakse, et tehnoloogia ise on võluviits suuremaks osaluseks ja koos sellega kodanikuühiskonna arendamiseks. Ent teatud paralleele on siiski võimalik leida interneti ning indiviidi huvi vahel avalikkuses kaasa rääkida. Siin on sisuloomepraktikad ühendatud poliitilise osalusega (Runnel 2009: 33). Mainitud poliitiliste eesmärkidega osalust (kaasa arvatud n-õ rohujuuretasandil osalus kohaliku elu arendamisel) defineerib meedia- ja kommunikatsiooniuurija John Postill kui digitaalset poliitikat ja poliitilist kaasatust (*digital politics, political engagement*), milles on oluline osa just digitaalse meedia praktikatel (Postill 2012: 176). Turnšek lisab, et avalik osalus on defineeritud just kodanike tegevuste kaudu, mille eesmärgiks on mõjutada avalikke tegusid. Selline definitsioon näitab, et osalusdemokraatia vaateviisis ei käsitleta mitte poliitilist eliiti – osalus hõlmab tegevusi, mida kodanikud teostavad tulenevalt oma huvidest (ja needki ei ole kitsalt seotud isikliku kasu saamisega). (Turnšek 2007: 189)

Seega on kodanikuühiskonna paradigmat vaadatuna levinud eeldus, et meedia, näiteks internet, pakub kodanikule võimalust erinevat tüüpi poliitiliste eesmärkidega osaluseks ja kaasatuseks. Nico Carpentier jaotab sellest vastandusest lähtuvalt meedia ning osaluse suhte kaheks praktikaks. Vastavalt meedia ja osalu-

[6] Esmakordselt sõnastas osalusdemokraatia printsiibid Carole Pateman teoses *Participation and Democratic Theory* (1970).

se haardeulatusele võib rääkida kas mikro- või makrotasandi osalusest. Seejuures on mikrotasandi osalus ehk *osalus meedias* peamiselt mitteprofessionaalide tegevus meediasisu loomisel mõnes kitsas igapäevaelu valdkonnas. Vastandina sellele on *osalus meedia kaudu* viis, mis võimaldab osalust laiemas avalikkuses – rääkida makrotasandil avalikes debattides kaasa ja anda panus avaliku arvamuse kujundamisprotsessi. (Carpentier 2007: 6–7)

Osaluse kontseptsioon on internetikultuurist rääkides rakendatav kahel viisil: ühelt poolt on osalus, nagu eelpool selgitatud, praktika parema kodanikuühiskonna loomisel, teiselt poolt aga seostub osaluse märksõna arusaamaga, et uus meedia võimaldab varem passiivsel meediatarbijal nüüd panustada sisuloomesse (vt lähemalt Runnel 2009: 26). Need tasandid on minu arvates tihti omavahel nii tugevalt põimunud, et nende eristamine muutub kohati võimatuks. Ka artikli kontekstis tegelen mõlema tähendustasandiga, kuivõrd uuritav saareblogi on ellu kutsutud just kodanike ühise tegevuse käigus oma arvamuse väljendamiseks ning avaliku arvamuse kujundamiseks. Internetiväljal tegutsevad aktiivselt inividid, kes oma isiklikes tõekspidamistes ja väärtushinnangutes on esile seadnud osaluse kodanikuühiskonnas ja ühistesse hüvedesse panustamise. Aga teisalt peavad inimestel olema ka uues meedias sisuloomeks tarvilikud oskused, huvid ning teatud määral loovat lähenemist, sest eneseväljendus interneti teel võib olla samuti loov ja mänguline, mitte ilmtingimata pelk info edastamine.⁷ Alljärgnevalt analüüsingi „Ruhnu päeviku“ näitetekstide ja intervjuude varal osalusprintsipi kahte dimensiooni, eesmärgiga näidata, et kodanike loodav sisu võib üheaegselt teenida mõlemat eesmärki – olla eneseväljendusviisiks ning panustada ühiskonda.

„Ruhnu päevik“ – küla sotsiaalse elu kogunemispai

Blogi loodi 2007. aasta märtsis. Intervjuudest selgus, et selle ellukutsumise ajendiks oli suuresti protest valla toona staatilise kodulehe vastu, kus külauudiseid liiga harva uuendati. Blogi esimesest postitusest selgub, et „Ruhnu päeviku“ idee autoriks on üks inimene. Aktiivsemad külaelanikud haarasid ideest kinni ning asusid ühiselt tegutsema.⁸ Postituses ja veebipäeviku päises olevas tutvustavas tekstis mainitud inimesed⁹ on enam-vähem samas koosseisus tegelenud blogiga 2007. aastast saadik. Küll on aja jooksul lisandunud uusi aktiivseid kaastöölisi, kellel on blogile juurdepääsuks salasõna või kes saavad otsepostitusi. Põhimõtteliselt on kõigil õigus ja võimalus blogisse kirjutada, kuid kõik külaelanikud, suvitajad ja teised saarega seotud inimesed ei tee seda. Ruhnu saarerahva omavaheliste suhete

[7] Jean Burgess leiab, et aktiivset osalust aitab seletada näiteks uue meedia kirjaoskuse (*new media literacy*) kontseptsioon, millest lähtuvalt võib öelda, et aktiivseks sisuloojaks või lihtsalt vaatajaks olemise määravad ära indiviidi oskused, vilumus ja teadmised rakendatavast tehnoloogiast (Burgess 2007: 14).

[8] Vt artikli alguses olevat ekraanipilti „Ruhnu päeviku“ esimese sissekande kohta.

[9] Idee autorina tuuakse blogi päises välja Kaarli nimi. Peatoimetajana on märgitud Kadri, Priit vastutab visuaalse materjali eest, Ariina ülesandeks on uudistega seonduv ning Kaarel tegeleb loodusteemaliste postitustega.

puhul räägitakse küll justkui n-ö kahest huvigrupist, kuid uurijana leian, et vähemasti blogi kontekstis ei saa otseselt kuulumist ühte või teise „leeri“, mis pealegi on väga hajusate piiridega või isegi piiritlematud, pidada blogis kaasalöömise või sellest distantseerumise põhjuseks. Küll aga võib välja tuua kohaliku võimu ja seadusandlusest tulenevad hoiakud, mis ei käsitle blogi ametliku info edastamise kanalina ning sellest tulenevalt ei osale vallaametnikud blogi töös. „Ruhnu päeviku“ lugejaskonnaks on nii kohalikud elanikud, Ruhnuga seotud inimesed, kes alaliselt saarel ei ela (nn suveruhnlased ja ruhnurootslaste järeltulijad) kui ka võõrad, kes saarega seotud ei ole. Kõik välitööde käigus intervjuueeritud 45 inimest ütlesid, et nad on blogi kas regulaarsed lugejad või on „Ruhnu päevikus“ kirjutatuga vähemasti vestluste kaudu kursis.

Tulenevalt blogijate arvu ning koos nendega ka erinevate huvialade kasvust on „Ruhnu päeviku“ temaatiline variatiivsus üpris lai. Veebipäevikus kasutatakse postituste märksõnastamist, et süstematiseerida postitusi ning sel teel tõusevad esile populaarsemad teemad ja iseloomulik sisu. Näiteks magistritöö kirjutamise ajal, 31. märtsi 2013. aasta seisuga, olid 5 kõige populaarsemat märksõna järgmised:

1. Loodus – 360 postitust;
2. Varia – 296 postitust;
3. Külauudised – 245 postitust;
4. Önnitlused – 238 postitust;
5. Üritused – 231 postitust.

Teemakategooriaid ning postituste märksõnu vaadates selgub, et Ruhnu blogi kannab sarnaseid jooni ajakirjanduse võrguväljaandega, teadetetahvliga, oma arvamuse avaldamise kohana ning ka külaelu dokumenteerijana. Üks aktiivsetest blogijatest võttis „Ruhnu päeviku“ eesmärgid kokku nii:

Mingis mõttes on ta ajakirjandus, mingis mõttes dokumentalistika, mõnes mõttes on ta lihtsalt uudistevoog. Mõned teated on pandud meelega, et see läheks ka ajakirjandusse – ajakirjanikud loevad kogu aeg seda. (M, 1970, ettevõtja, VM 15.8.2009, Ruhnu)

Mujalt tulnd inimestele on see ikka nihuke infoallikas. Aga kohapeal on ta ikkagi nagu [...] enda elu huvitavaks tegemine. Võtame niimoodi, et kui blogi ei oleks, üldse ei oleks, siis mis juhtuks halba? – Mitte midagi, aga elu oleks natuke ebahuvitavam. (M, 1970, ettevõtja, VM 12.3.2010, Ruhnu)

Intervjuudes toodi „Ruhnu päeviku“ funktsioonidest rääkides välja nii sise- kui väliskommunikatsiooni aspekte, leiti, et veebipäevik on vajalik, et pakkuda turistile lisainfot saare kohta ning teha reklaami. Teiselt poolt väljendati ka arusaama, et „Ruhnu päevikul“ on suur roll inimeste omavahelistes suhetes (siinkohal mõeldakse nii püsielanike suhtlust kui ka püsielanike, suveruhnlaste ja ruhnurootslaste järeltulijate vahelist lävimist). Kohaliku elu tasandil väärtustatakse blogi kui ühistöö ja -loomingu vormi, mille kaudu tunnetatakse „meie“-tunnet tugevamalt, teisalt võimaldab veebipäevik suveruhnlastel, ruhnurootslaste järeltulijatel saarega tihedamalt kontaktis olla ning tunda paigaga suuremat seotust.

Ühistegevuse vajalikkust ja ühist loomist blogi kaudu tunnetatakse näiteks fotode puhul – keegi pildistab midagi ning soovib fotosid teistega jagada, et tunnustust või diskussiooni tekitada:

Kadriigi, tema, ma arvan, et ei olnud eriti suur pildistaja üldse enne, aga nüüd ta pildistab ja ma arvan, et see annab talle endale ka hästi palju juurde, et ta niimoodi õpib seda ja pildid muutuvad aina paremaks. (N, 1970, kooliõpetaja, VM 15.8.2009, Ruhnu)

Blogi on vahendiks, mis toob inimesele Ruhnuga seotud sotsiaalse elu sfääri n-ö otse koju kätte, kuid see pole otseselt kogukonnatunde loomise vahend. Kuigi domineerib arvamus, mille järgi uudiste vahendamine seob Ruhnuga inimesi, kes alaliselt saarel ei ela, siis lisaks avaldati paaris intervjuus arvamust, et tegelikult parandab blogi ka püselanike omavahelist infovahetust. Arvatakse, et saare elus aktiivselt mitte osalevad elanikud loevad siiski „Ruhnu päevikust“ saarel toimuva kohta ning on nii paremini külaellu kaasatud.

„Ruhnu päevik“ – vahend kohalikus elus osalemiseks

Mõistmaks ja omandamiseks ülevaadet blogi läbivatest teemadest, lõin kontentanalüüsist tuletatud meetodil põhinevad sisukategooriad (vt lähemalt Järv 2013: 70–73). Artikli kontekstis on vaatluse all kategooriasse „kohaliku valla elu, poliitika“ kuuluvad postitused, mida on võimalik leida igast blogi aastakäigust. Nende postituste kirjutajad on vahel blogi toimetajad, samuti kasutavad otsepostituse võimalust „Ruhnu päeviku“ regulaarsest tegevusest eemal seisvad inimesed, et mõnel Ruhnut puudutaval teemal arutleda või probleemküsimust tõstatada. Seejuures võivad probleemi tõstatamisele järgneda vastukajad teiste postituste näol, aga reaktsioon ei pruugi alati internetiväljal kajastuda. Arvamusavalduse eesmärgid ja postituse kirjutamise hetkel mõtteis kavandatav sihtrühm lugejatena võib olla väga erinev: mõned postitused on suunatud kohalikele omakeskis arutamiseks; teised aga püüavad tõmmata vallavolikogu ja ametiisikute tähelepanu; kolmandate postituste eesmärk on ajakirjanike huviorbiiti jõudes kujundada avalikku arvamust ning sealtkaudu mõjutada avalikkuse tegevust ja hoiakuid mõnes küsimuses. Artiklis käsitlen kolme näidet „Ruhnu päevikust“: Ruhnu koolimaja seisukorra üle arutlev postitus (vt foto 2); Eesti Posti¹⁰ ebastabiilse teeninduse üle kurtevä arutelu (vt foto 3); ning Ruhnu laevaliiklusega seotud sissekanded (vt fotod 4–6).

Näide 1, Ruhnu koolimaja halb seisukord (vt foto 2). Kohalik elanik teeb blogis postituse Ruhnu kooli arengust ja koolihoonega seonduvast, mis saarerahvale pidevalt muret valmistab. Intervjuudes kohalikega väljendatakse arvamust, et Ruhnu tulevikuperspektiivi ja arengu seisukohalt on kohalik kool kõige olulisem institutsioon, mis aitab kindlustada saare jätkusuutlikkust ja pakkuda noortele peredele saarel elamiseks vajalikku eeltingimust.

Analüüsitava postituse stiil ja kasutatud väljendused viitavad kirjutaja eesmärgile juhtida koolimaja seisukorrale ametnike ja kohalike elanike tähelepanu. Tegu on pigem pahameelt väljendava arvamusavaldusega, mille viimastes lausetes ka-

[10] 2014. aastast kannab Eesti Post rahvusvahelise logistikaettevõttena nime Omniva.

13 JUNE 2011

Koolimajast

Varsti tuleb viimase koolipäeva aktus Ruhnu koolimajas. Blogiski koolimajast pilt üleval, aga millest lugeja ei tea, on koolimaja kui mälestise täielikult hooletusse jäetud olukord. Sellele on juba aastaid tähelepanu juhtinud ka muinsuskaitse, aga midagi ei muutu! Kas pole kellegi asi?

Fassaadil jookseb vihmavesi otse verandale sisse, sest trepi kalle on veranda poole. Endiselt pole midagi ette võetud veelaudadega, mis praegu juhivad vett otse vundamendi vahele. Pööningul võiks lahtised aknad vähemalt vineerigagi kinni lüüa, et vesi neist sisse ei sajak.

Kõige piinlikum aga on, et solgivesi jookseb köögivalamust otse põranda alla, niikui virtski peldikust. Veel ei ole äravoolukohta. Selle tõttu valitseb majas muidugi vastav hais. Koolimajja sisenetakse ja sealt väljutakse lagunenu haisva eeskoja kaudu, kus nimetatud peldik asubki.

Mõne aasta eest tegi Siiri jõupingutusi, et vana hoonet veidigi kohendada: telliti aknajoonised, saadi kooskõlastused ja omafinantseeringuks raha muinsuskaitseametiltki. Ja edasi. Tuleb oletada, et projekt jäi valda kinni...?

Aga vesi, mis vundamendi vahele ja põranda alla jookseb, sellest ei küsi. Räägitakse, et meie armas koolimaja ja meie armas koolimaja, aga midagi ei tehta, et see armas koolimaja seal kümne aasta pärast kah veel seisaks ja ka oma funktsioone täita suudaks.

Minu arust on narr rääkida uue koolimaja ehitamisest, sellal kui vana laguneda lastakse. Kuulugu ta kellele tahes, kuulda pole olnud, et lähiaastail kool sealt välja koliks.

(Muide, ka uue koolimaja ehitamine on teadmata ajast ja teadmata ajaks päevakorrast maas. Ja keda seal koolitadagi, vanas koolis alustab sel sügisel neli, võibolla viis last, need mahuvad väga lähedasti vanasse ära.)

Kas poleks õigem hoida seda, mis on?

Minu arust oleks mõistlik suunata uue kooli jaoks olemasolevad ressursid vana koolimaja restaureerimisse.

Andres, Ruhnu
kooli õpilane
aastaist 1984-1991

jastub postitaja ettepanek: suunata uue koolimaja ehituseks olemasolevad finantsid vana hoone remondiks. Tekstis kumav toon ja suhtumine ei kutsu üles arutama kooli tuleviku üle, vaid pigem esitatakse otseselt soovitus vallaametnikele ja volikogule. Postitusele ei järgnenud teiste inimeste aramusavaldusi blogis, pole ka teada, kas volikogu arutas kodaniku soovitus mõnel oma istungil.

Oma välitööpäevikusse olen kirja pannud ühe seltskonnas peetud vestluse muljed, kus ülaltoodud postituse autor selgitab grupisisesid reaktsioone ning laiemat konteksti, mis postitusele saarel järgnesid, kuid mis „Ruhnu päevikus“ ei kajastu. Selgub, et autor ei jõudnud soovitud eesmärgini tõstatada teemat omavalitsuse tasandil, vaid tema tehtud aramusavaldust võeti pigem isikliku rünnakuna.

Jutt läks edasi sellele, et Andres kirjutas hiljuti blogisse ühe loo selle kohta, kui halvast seisust oli koolimaja. Ja paar päeva tagasi oli ta saanud koolidirektorilt noomida selle loo eest. Kuigi nüüd kirjutab Andres oma arvele selle, et suvel pannakse koolimajale lõpuks kanalisatsioon sisse. Tema postituse point oligi selles, et koolimajas jookseb kanalisatsioon lihtsalt maja alla ja mädandab tervet hoonet. Koolidirektor olla olnud pahane seepärast, et see postitus blogis äratas muinsuskaitseameti tähelepanu ja inspektsioon tuli kohale. [...] Mulle tundub, et siin jookseb blogi puhul õhuke piir diskussiooni tekitamise ja avalikku häbiposti riputamise vahel. (Järv 2011: 32–33)

Postitus on näide sellest, et oma arvamuse väljendamine mõnel kollektiivi puudutaval teemal saab impulsi peamiselt kodaniku isiklikust kogemusest, kokkupuutest antud teemaga. Kirjutaja soovis avaliku pöördumisega kohalikele võimuesindajatele oma arvamust edastada. Kuid see, kuidas postitus auditooriumi poolt vastu võetakse, ei sõltu enam pelgalt inimestest ning vahel võib internetiväljal algatatud teemapüstitus jääda n-ö õhku.

Näide 2, Eesti Posti ebastabiilne teenindus (vt foto 3). Vastureaktsioonita postituste kõrval esineb „Ruhnu päevikus“ ka saart puudutavaid teravaid teemapüstitusi, mis on saanud blogis järgmiste postituste vahendusel otsest vastukaja. Blogi muutub mõne probleemküsümise puhul katalüsaatoriks, mis ajendab tegema järelepärimisi asutustesse, et häirivat olukorda lahendada. Saareblogi on muutunud justkui teadetetahvliks, kuhu riputatakse järelepärimistel saadud ametlikke vastuseid näiteks ministeeriumidelt või ka avalik-õiguslikelt institutsioonidelt. Alljärgnevas näites motiveerib emotsionaalne blogipostitus lugejaid ja aktiivseid kodanikke samuti arvamust avaldama või ka probleemküsümisele lahendust otsima.

Artiklis esitatud postitusele järgneb „Ruhnu päevikus“ veelgi teadaandeid, kui ametkondadelt on saadud vastuseid, aga tagasisidet annavad ka teised saareelanikud.¹¹ Seejuures on nende tagasiside samuti emotsionaalse alatooniga, hetkeolukorrast kantud ning seetõttu on postituste sõnakasutus ja stiil sarnane foorumite ja kommentaariumide stiilile, olgugi, et erinevalt neist kanalitest ei ole blogisse postitajad anonüümsed.

Kui Ruhnu koolimaja puudutav või Eesti Posti korraldusega seotud probleemitõstatused on näited osalusstrateegiast, mille eesmärk on kohalikul tasandil arutelu algatamine või oma seisukoha väljendamine, siis järgnevad Ruhnu laevaliik-

[11] Vt näiteks postitused: <http://ruhnlane.blogspot.com/2007/10/elagu-sport-ja-eesti-post.html> või <http://ruhnlane.blogspot.com/2007/10/eesti-postist-veel.htm>

13 OCTOBER 2007

Eesti Posti olematud teenused Ruhnus.

Ürita, mis sa üritad, Eesti Posti lubatud teenuste kvaliteet Ruhnu saarel ei kehti. Paistab, et Eesti Posti jaoks on Ruhnu saar üks niivõrd kauge koht, kuhu teenused ja kvaliteedinõuded lihtsalt ei ulatu. Millest siis alustada?

Alustame algusest, rahulolematust Saaremaa Postkontori tegemata jätmiste osas tõi kaasa Sideameti ametliku juurdluse. Sellest aga ei piisa veel, et post liikuma hakkaks.

Järjekordne näide paarinädala tagusest juhtumist-siit Saaremaale saadetav post jõuab kohale mitmeid päevi hiljem, põhjus lihtne, Saaremaa Postkontor ei suvatse laeval liikuvat posti ära viia, nii sõidab postikott laevas Ruhnu ja Saaremaa vahet edasi-tagasi ja kirja-paki saajad mandril ootavad end halliks. Kiri saaremaalegi liigub NÄDAL aega! Seda ei ole juhtunud mitte üks ega kaks korda vaid palju enam. Ruhnu postkontori juhataja ei oska selle probleemiga kuhugi pöörduda, sest KEDAGI EI HUVITA!

Pakk Saksamaalt jõuab ka mandrile kiiremini kohale kui Ruhnust! Teine näide tänasest: pakid, mis pidid jõudma reedest reisi asendanud laupäevasele Ruhnu laevale, aga ei jõudnud. Ootame jälle oma kiireloomulisi dokumente ja pakke jumal-teab-kui-kaua!

Neid „juhtumisi“ võiks siia veel kümnete kaupa kirja panna...

Minul aga tekib küsimus, mille eest me Eesti Posti teenusetasu maksame, kui teenust polegi! Rääkimata sellest, et postkontorites kasseeritakse mitteteadjatelt ELSi paki suuri summasid sisse ja lubatakse pakid järgmise päeva hommikuks kohale viia. Lõpetades aga sellega, et mõne tähtsa dokumendi saad õigeaegselt edastatud vaid siis, kui ise selle kohale viid.

Kas tõesti peavad ruhnlased leppima saaremaa hoolimatu suhtumisega! Mina arvan et mitte. Kui Saaremaa Peapostkontor suhtub ükskõiksest Sideameti juurdlusesse, siis tuleb asju veel laiahaardelisemalt arutama hakata. Kui Eesti Post ei suuda oma allasutuste tegevust koordineerida ja teenuse kvaliteeti tagada (sest maksame ju meiega siin täisteenuse hinda) siis äkki oleks mõttekas Ruhnu saar Eesti Posti teenuste maksmisest üldse vabastada.

Äärmuseni Eesti Posti tegemata jätmistest tüdinenud Ruhnu elanik Siiri Paulus-Jõe

lust kajastavad blogipostitused on peamiselt võimalik lahterdada osalusstrateegia suuna alla, mis püüdleb mikrotasandist laiemat kõlapinda. Laevaliiklusega seotud probleemidest kirjutamisel on blogijate eesmärk avalikkuse mõjutamine, et sel teel kohalikku eluolu parandada.

„Ruhnu päevik“ avaliku arvamuse kujundajana

Laevaliikluse temaatika kajastamine saab alguse „Ruhnu päevikus“ juba 2008. aastal, vältides minu välitööde perioodi lõpuni 2013. aastal. Sirvides postituste aastakäike, selgub, et teema on olnud aktuaalne nii kohalike omavahelises suhtluses kui ka nimetatud makrotasandil, tänu professionaalsele meediale, kes on blogipostitustest inspireeritult problemaatikat kajastanud. Nende postituste välja toomise abil on minu eesmärgiks artiklis näitlikustada osaluse viisi, mida Nico Carpentier on nimetanud *osaluseks meedia kaudu* ehk tegevusteks, mis võimaldavad kodanikul makrotasandil osaleda, et kujundada avalikku arvamust (Carpentier 2007: 6–7). Teisalt annavad näiteks toodud meediatekstitid võimaluse illustreerida Burgessi (2007) mõtteid loova eneseväljenduse ja poliitiliste püüdluste seotusest meedia sisu loomisel.

Perifeerses paigas on transpordiküsimused igapäevaselt teravamad ning olulisemad kui mõnes nn keskses. Taustainfoks esitan põgusa ülevaate laevaliiklust puudutavatest sündmustest: regulaarne laevaliin Ruhnu-Saaremaa loodi 2005. aastal, vedajaks oli Saaremaa Laevakompanii Aegna-nimeline laev, mida peeti Ruhnu tingimustes kõige sobilikumaks. Järgmisel aastal laiendati liini, tekitades juurde Ruhnu-Pärnu suuna. 8-kohalisele lennukile, mis saarega talveperioodil ühendust peab, eelistatakse laevaliiklust, sest laev võimaldab saarele transportida rohkem vajalikku kaupa, ehitusmaterjale vms. Samuti on laev lennukiga võrreldes odavam transpordiviis. Probleemid hakkasid tekkima seoses 2008. aasta majanduslangusega, kui kulude kokkuhoiuks otsustati muuta Ruhnu liini marsruuti mandrile lähemaks sel teel, et laev ei sõitnud enam Pärnusse, vaid Munalaiu sadamasse. Ruhnu vallavolikogu seisis sellele sammule vastu, esitades pöördumise Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile, Saare Maavalitsusele ja Saaremaa Laevakompaniile, et need võtaksid arvesse kohalike elanike ja ettevõtjate arvamust, mille kohaselt ühendus mandriga Munalaiu sadama kaudu ei suuda transpordivajadusi rahuldada.¹² Pöördumine on ära toodud ka „Ruhnu päevikus“, kuid 2008. aastal selle avaldamisega laiemat tähelepanu ei saavutatud. Pöördumine jäi rahuldamata ning laev Aegna sõitis 2008. aastal Ruhnu-Munalaiu liinil. Sarnane probleem kordus ka järgmisel, 2009. aastal, kui vaidlused Saare Maavalitsuse ja liini teenindava Saaremaa Laevakompanii vahel kestsid mitu kuud ning regulaarset laevaliiklust saarega ei avatud enne kui augustikuus. Nüüd kasutasid kohalikud juba mitmekülgsemaid mõjutusvahendeid. Lisaks Ruhnu ettevõtjate poolt koostatud ühispöördumisele blogis, milles palutakse kiiret lahendust, tehti ka märksa emotsionaalsemaid positsusi ja astuti otsekontakti ajakirjanike ja ametiasutustega. Näiteks tõi turismitalu pi-

[12] Vt blogipostitust: <http://ruhnlane.blogspot.com/2008/05/laev-peab-kima-prnust.html>

Foto 4. <http://ruhnlane.blogspot.com/2009/07/sissejuhatuseks-jargmisele-postitusele.html>

daja blogis välja turistilt saadud e-kirja, milles tühistatakse järjekordne broneering (vt foto 4).

Blogipostitused ning pöördumiste esitamise kajastus teenisid 2009. aastal oma eesmärgi – kohalikud maakonnalehed Oma Saar¹³ ja Meie Maa avaldasid vastavasisulisi artikleid, kus paluti erinevatelt osapooltelt kommentaare. Seejuures palus Oma Saare ajakirjanik blogijalt Kaarlilt kodanikuna kommentaari Saare Maavalitsuse ametniku aramusavaldusele, mis ruhnlaste pöördumise kohta ilmus. Kaarel kasutas „Ruhnu päevikut“, et laevaliikluse teemat ajakirjanike huviorbiidis hoida, muuhulgas avaldas ta blogis täismahus endapoolsed kommentaarid Saare Maavalitsuse ametniku aramusavaldusele vastulauseks.¹⁴ Blogija seisukohad olid konkreetsed, näiteks väljavõte antud tekstist:

Ruhnu ettevõtjate pöördumine riigi poole on tõsine appikarje. Mis toimub? Ruhnu elanike ja Ruhnu ettevõtjate kindel seisukoht on, et meie oma Eesti riik tegeleb reisilaevaliikluse asendamise väga väikesemahulise lennuliiklusega ettevõtluse ja elu väljasuretamisega Ruhnu saarel. Oleme oma riigis sügavalt pettunud. Ettevõtjad ei taha raha juurde, nõuame ülikalli lennuliikluse asemel kordades odavamama reisilaevaliikluse taastamist. Oleme seisukohal, et

[13] Saare maakonna ajalehe nimi muudeti 2010. aastal ümber Saarte Häälteks.

[14] Loe: <http://ruhnlane.blogspot.com/2009/07/ruhnu-laevaliiklusest.html>

korraldamatus Ruhnu transpordiühenduse korraldamisel on kuritegelik hoolimatus, mille tõttu kannatavad eelkõige Ruhnu elanikud.

Blogi on antud juhul kasutuses vahendina, et end laiemalt kuuldavaks teha. Blogijad on mõistnud „Ruhnu päeviku“ eripärast staatust – tegu on ainsa saare- ja vallarahva ühiselt peetava blogiga Eestis – ja selle pidevat professionaalse meedia huviorbiidis olekut on võimalik avaliku arvamuse kujundamisel Ruhnu ühiste huvide nimel „ära kasutada“. Samaseid tendentse nn kogukonnameedia või rohujuuretaseandi ajakirjanduse (*grassroots journalism*) puhul on täheldanud mitmed uurijad – näiteks Dan Gillmor tõstab blogisid käsitledes esile just nende funktsiooni olla sarnaselt professionaalsele ajakirjandusele arvamuste kujundajaks (Gillmor 2006: 3). Ruhnu kontekstis on taolised postitused mõeldud saarest väljapoole, eesmärgiga laiemal maakondlikul tasandil kaasa rääkida ning tõmmata oma probleemile ajakirjanike abiga tähelepanu. Vestluses blogijatega selgub, et laevaliikluse teema näitel tunnustavad kohalikud blogi rolli avalikkuse mõjutusvahendina:

M2: Ruhnu blogi hea külg on see, et kui verd on vaja lasta, siis me ikka laseme ka verd: laev ei liigu, lennuk ei liigu. Kui sa lähed ametliku lehekülje peale, sa ei saa mitte mingit infot. Läbi blogi me oleme suutnud päris palju survestada valitsust – noh, kohalikku valitsust ja vabariigi valitsust. Et selles mõttes on blogil päris hea sihuke väljund [...] Meil siin on see laev kõige parem näide. Et hämatakse-hämatakse kolm aastat järjest, aga mitte mingisugust tulemust ei ole. Aga tänu Kaarlile, kes on siin esirinnas ja ikka sõdib ja ründab. Sellepärast, et vallavalitsus taandub [...] Kui ikka ei pressi selle nupu peale, siis vastust ka ei saa. Ja sellepärast, kui me räägime, kas blogi kuidagimoodi mõjutab mingite riigiametnike tegevust, siis kindlasti mõjutab.

M1: Kuigipalju kindlasti, läbi ajakirjanduse, eksle.

M2: [...] Et ta on teatud demokraatia hääletoru ka. Me ei muuda seadusi, aga samas nagu pöörame tähelepanu, kui mingid asjad on tegemata. (M1, 1970, ettevõtja ja M2, 1963, sadamakapten, VM 12.3.2010, Ruhnu)

2009. aasta kodanikualgatuslikke jõupingutusi laevaliikluse probleemi lahendamise teadvustamisel peeti üheks paremaks näiteks saareelanike ühisest tegevusest kollektiivse heaolu nimel. Eelkõige arvatakse, et kodanike omaalgatusel oli oma oluline roll just 2009. kriisiaasta lahendamisel, kui „Ruhnu päevik“ sai ruhnlaste arvamuse väljendamise kanaliks.

Analüüsidest blogipostituse, selgub, et arvamused ja eneseväljenduse soov on tihedalt segunenud nn argiloovusega – nutikalt koostatud blogipostitus võib teenida mitut eesmärki korraga, olles ühelt poolt autori loova eneseväljenduse tulemus, teisalt ka viis probleemile argitasandil tähelepanu tõmmata. Näiteks Märt püüdis huumoriprisma või mõistukõnede kaudu väljendada laevaliikluse sobimatu korralduse tulemusena tekkinud probleeme enda ja teiste ettevõtjate elus. 2008. aasta juulikuust pärineva blogipostituse (vt foto 5) pealkiri viitas juba tegelikule situatsioonile, mis külapoodi ja turismitalu pidavale Märdile muret tekitas – Munalaiu sadamasse sõitnud laev ei teenindanud piisavalt, et värskeid pagaritooted külapoes igapäevaselt saada oleks. 2009. aasta mõistukõnelik kirjastiil viitas taaskord suuremale transpordiprobleemile suveperioodil, kui regulaarne laevaliiklus loodi alles augustis ning enne seda teenindas saart 8-kohaline väikelennuk (vt foto 6).

07 JULY 2008

Munalaiu miinused.. ja plussid!

Vaadates seda tühja pagaritoodete letti, tekkis kohalolijail idee - Luise paneb kokku väikesed kotikesed (jahu, juuretis, sool või suhkur ja vesi). Kogused on täpselt paigas ja nii võivad kõik "näljased" endale ise kõhupoolist küpsetada. Täpne retsept on peidetud kotti tagurpidi ära! Head isu!

Märt

at 12:36 Labels: [icapäev](#) , [Ruhnu võlu](#)

Foto 5. <http://ruhnlane.blogspot.com/2008/07/munalaiu-miinused-ja-plussid.html>

04 JUNE 2009

Transport vol 13

Juba vana Kreutzvald nägi ette, et tulevases Eesti Vabariigis saab Ruhnu saarega olema väga kehv ühendus. Säästurežiimi ette nähes pani hr Kreutzvald oma kirjanduslikule laevukesele tolle aja järgi müstilise nime: "Lennuk", millega Kalev jõudis ka maailma lõppu. Ruhnu inimesed on siiralt õnnelikud, et vana, elukogenud kirjamehe ettenägelikkus aitab saareelanikel tänu lennukile ühendust pidada muu maailmaga. Näiteks Eestiga.

Märt

at 21:15 Labels: [varia](#)

Foto 6. <http://ruhnlane.blogspot.com/2009/06/transport-vol-13.html>

Antud postitused demonstreerivad dünaamikat argiloovuse ja osaluse vahel, milles mõlemad – üks kaudsemalt ja teine otsesemalt – püüdlevad kohalikul tasandil oma arvamuse väljendamisele. Kodanike aktivismi ja argiloovuse tasandid on omavahel emotsionaalsete impulsside abil tihedalt seotud, need motiveerivad inimesi kirjutama ning üht kirjastiili või diskursust teisele eelistama. Üks blogi toimetajatest selgitab seda võrdluse abil, milles ta kõrvutab vabatahtlikkuse ja osaluse põhimõttel toimivat saareblogi professionaalse ajakirjandusega:

Me ei ole regulaarselt väljastuv ajakiri või ajaleht. See on täpselt selline emotsionaalselt: "täna tahan" või "täna ei taha". Selles mõttes ta on selle priiuse toetaja. [...] see ei ole ametlik ajaleht, see on inimeste vaba väljendusvahend – või väljund. [...] üks kirjutab rohkem, sellepärast, et ta on hetkel emotsionaalselt laetud, tal on sihuke surve taga või selline nõudlus. Ja siis ta hakkab võib-olla rohkem silmad lahti käima ja tekivad head mõtted. Et see on ikka hoopis teine asi kui mingi ajalehe tegemine, kus sa kogu aeg pead niimoodi et "homne leht läheb kell neli trükki ja mul pole ikka artikkel valmis". Meie ei lähe trükki ja mis siis ikka juhtub kui kaks päeva, kaks nädalat olla ilma sõnumiteta. (M, 1963, sadamakapten, VM 12.3.2010, Ruhnu)

Laevaliikluse problemaatikat informantidega arutades selgub, et kajastus internetiväljal pole ainus praktika, mida kohalikul tasandil osalusena hinnatakse. Lisaks hinnatakse kogukonnas aktiivust ka muudes valdkondades ning arvatakse, et aktiivne kodanik peaks kasutama kõiki kättesaadavaid vahendeid, et teda puudutaval teemal kaasa rääkida:

See ei ole mitte ainult blogi teene, vaid siin peab au andma Laugu Kaarlile, sellepärast et ta ise vedas seda asja ka muudes liinides. [...] kohalikud ettevõtjad Kaarliga eesotsas hakkasid siin survet avaldama valitsusele ja Saaremaa maavanemale, et see asi ära lahendataks [...] Ilma blogita oleks ka saanud, aga tänu blogile sai see nende vaidlus siin suurema kandepinna. Blogi oli üks nendest instrumentidest, aga mitte ainuke, sest nad avaldasid ajalehtedes ka artikleid ja käisid ise rääkimas siin ametiasutustes. Sellest võis mingi abi olla küll jah, üks häälekandja jälle juures, üks instrument juures. (M, 1971, õppejõud, VM 22.7.2012, Ruhnu)

Kui eelnevaid strateegiaid analüüsisid selgus, et mitmed tekstid on suunatud eelkõige kohalikule omavalitsusele ja vallavolikogule ning nende kaudu saavad tekstide autorid kodanikena väljendada oma arvamust kohalike arengute küsimustes, siis seevastu näiteks Ruhnu vallavalitsus diskussioonides blogi vahendusel sõna ei võta. Valla kodulehel on küll olemas link „Ruhnu päevikule“, kuid lisatud on ka selgitav tekst, milles öeldakse, et vallavalitsus ei vastuta blogis avaldatu eest. Samuti ei ole volikogu liikmed kasutanud blogi, et volikogu seisukohti selgitada või diskussioonidest osa võtta. „Ruhnu päevik“ on selles valdkonnas jäänud eraisikute arvamuste kanaliks. Intervjuus Ruhnu vallavanemaga taandab ta end nii ametniku kui eraisikuna blogist ning ei tunnusta kodanike panust rohujuuretasandil kaasa rääkimises.

Kui kodulehe pealt lähed blogisse, siis seal on kiri ka, et vallavalitsus ei vastuta blogi eest. Alguses, kui see blogi tehti, siis oligi niimoodi, seal kirjutati igasuguseid asju ja ajakirjanikud kohe nõudsid meilt [vallavalitsuselt] aru [...] Nad pidasid seda blogi nagu Ruhnu valla ametlikuks asjaks, aga blogi on koht, kus igaiüks võib kirjutada, mida tahab sõltumata sellest, kas see on tõde või vale, see ei huvita mitte kedagi [...] nagu ajakirjanikule ütlesin, et blogi

on koht, kus igaüks kirjutab, mida sülg suhu toob. (M, 1968, vallavanem, VM 26.7.2011, Ruhnu)

Internetitehnoloogia on kujunenud, hoolimata oma suhteliselt avatud kirjutajate kollektiivist, siiski teatud inimestele vahendiks oma seisukohtade esitamisel, samal ajal kui teised kasutavad teist tüüpi tehnoloogiaid.

Kokkuvõte

Ruhnu internetiväli on külapoodide ja rahvamaja kõrval võrdväärne sotsiaalse ruumi osa, kus inimesed omavahel suhtlevad ja suhteid kujundavad. Muuhulgas on Ruhnu internetiväli, eelkõige saare blogi ka koht, kus kohaliku elu küsimustes kaasa rääkida. „Ruhnu päevikul“ on kogukonnas mitmeid funktsioone, alates sellest, et blogi asendab saarel puuduvat ajalehte, olles info edastamise vahendiks, aga ka kohalike elanike omavaheliste suhete peegliks. Blogi üheks rolliks võibki pidada kanaliks olemist, mille abil osaleda kohalikus ühiskondlikus elus. Artiklis käsitletud uue meedia ja kodanikuaktivismi teema puhul kasutasin osaluskuultuuri ja sellega ositi seotud osalusmeedia kontseptsiooni. Kodanikuühiskonna paradigmat vaadatuna on siin keskne eeldus, et meedia, näiteks internet, pakub kodanikule võimalust erinevat tüüpi poliitiliste eesmärkidega osaluseks ja kaasatuseks (Turnšek, Postill, Carpentier jt). Link osaluskuultuuri ja osalusdemokraatia vahel on artiklis olemas, kuid leian, et uurimisobjektist lähtuvalt ei saa rääkida Ruhnu blogist kui otsejoones poliitika tegemise vahendist. Blogi üheks praktikaks on teksti looja ning grupi või mõttekaaslaste seisukohtade väljendamine. Kuid erinevused on peamiselt sihtrühmas, kellele postitus on suunatud või kelle arvamust soovitakse mõjutada. Selgub, et mõnel juhul domineerib soov postituse abil mõjutada laiemas avalikkuses kujunevat arvamust, suunates blogiteksti professionaalsele meediale. Teisalt on oluline ka praktika, mis püüdleb saaresiseseid protsesse kujundama ja mõjutama. Sel juhul võib postitus taotleda teiste püsielanike ja suveruhnlaste tähelepanu, soovitakse laiemat omavahelist diskussiooni. Siin on viljakas selgitada erinevaid tendentse Carpentieri poolt sõnastatud osalusviisidega mikro- ja makrotasandil. Mikrotasandil osaluse näideteks valisin blogist postitused vana koolimaja renoveerimisest ja rahulolematusest Eesti Posti teenindusega saarel. Need näited toovad esile osaluse viisi, milles on indiviidi eesmärk kohalikul tasandil oma arvamust väljendada ja saaresiseselt diskussiooni tekitada, mõnel juhul on eesmärgiks ka oma arvamuse presenteerimine vallavolikogule või kohalikule omavalitsusele. Teistsugusel eesmärgil on aga postitatud laevaliiklusega seotud sissekanded, millest artiklis esitatud lõigud näitavad, et blogija ja aktiivne saarlane kasutab blogi, et suhelda saare siseringist laiema publikuga. Kindlustamaks oma mõtete ja sõnavõtu levimist ning n-ö õigsust, avaldas blogija ajakirjaniku palvel koostatud kommentaari ka „Ruhnu päevikus“.

Lisaks otsese kriitikaga arvamuspõhistele on blogis ühendatud osaluse ning argiloovuse praktikad – nutika või humoorika teksti loomine pakub eneseteostust, sinna pikitud kriitika aga võimalust teatud valdkonnas sõna sekka öelda.

Hoolimata sellest, et vaba ligipääs blogile on justkui kõigile tagatud tänu otsepostituste võimalusele, on „Ruhnu päevik“ kujunenud pigem kindlate ja regulaarset kaastööd tegevate inimeste väljendusvahendiks, mitte niivõrd diskussioonide platvormiks. Samal ajal tunnistavad kõik informandid, ka need, kes otseselt blogipidamises ei osale, et loevad „Ruhnu päevikut“ kasvõi aeg-ajalt. Siit tulenevalt ei mõjuta blogi otseselt ühiskondlikke protsesse, küll aga omab kaudselt mõjutegureid avaliku arvamuse suunajana.

Allikad

VM 2009, 2010, 2011, 2012 – Välitööde materjalid, asuvad autori valduses.
Järv, Ehti 2011. Välitööpäevik Ruhnu 2011. Käsikiri autori valduses.

Kirjandus

- Appadurai, Arjun 2008 [1996]. *Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalization*. Minneapolis, London: University of Minnesota Press.
- Burgess, Jean 2007. Vernacular Creativity and New Media. PhD dissertation, Queensland University of Technology.
- Carpentier, Nico 2007a. Introduction: Participation and Learning. – *Media Technologies and Democracy in an Enlarged Europe. The Intellectual Work of the 2007 European Media and Communication Doctoral Summer School*. Tartu University Press, 11–21.
- Gillmor, Dan 2006. *We the Media: Grassroots Journalism by the People, for the People*. Sebastopol: O'Reilly Media, Inc.
- Hague, Barry N.; Loader Brian D. 1999. Digital Democracy: An Introduction. – *Digital Democracy: Discourse and Decision Making in the Information Age*. Ed. by Barry N. Hague, Brian D. Loader. London; New York: Routledge, 3–22.
- Järv, Ehti 2013. „Ega saare peal meil info liigubki ainult arvutis“: kollektiivsed praktikad Ruhnu internetiväljal. Pille Runnel, Maarja Kaaristo (juh). Tartu Ülikool, filosoofiateaduskond, kultuuriteaduste ja kunstide instituut, etnoloogia osakond.
- Miller, Daniel 2012. Social Networking Sites. – *Digital Anthropology*. Ed. by Heather Horst, Daniel Miller. London; New York: Berg, 146–163.
- Pateman, Carole 1990 [1970]. *Participation and Democratic Theory*. Cambridge [etc.] : Cambridge University Press.
- Postill, John 2011. *Localizing the Internet: An Anthropological Account*. New York; Oxford: Berghahn Books.
- Postill, John 2012. Digital Politics and Political Engagement. – *Digital Anthropology*. Ed. by Heather Horst, Daniel Miller. London; New York: Berg, 165–184.
- Runnel, Pille 2009. *The Transformation of the Internet Usage Practices in Estonia*. Dissertationes de Mediis et Communicationibus Universitas Tartuensis 8. Tartu: Tartu University Press.
- Turnšek, Maja 2007. New Media, Transformations of Participation, and the Problem of Publicness. – *Media Technologies and Democracy in an Enlarged Europe. The Intellectual Work of the 2007 European Media and Communication Doctoral Summer School*. Tartu: Tartu University Press, 187–200.

Ehti Järv on Eesti Rahva Muuseumi teadur, kes on lõpetanud Tartu Ülikoolis magistrantuuri etnoloogia erialal. Muuseumis on tema peamiseks uurimis- ja tegevussuundadeks kaasajaga seotud teemad, nagu interneti ja uue meedia kasutuspraktikad, laste ja noorte linnakultuur ning Eesti ühiskondlikud protsessid 1980ndate lõpust tänapäevani.

Summary: “We Cannot Change Laws Using the Blog but We Can Call Attention to Things Left Undone”: the Ruhnu Blog as a Tool for Participation in Local Life

Ehti Järv

The paper is based on a Master’s thesis defended at the Department of Ethnology of the University of Tartu, studying the development of the Internet sphere on Ruhnu Island and the localisation processes of global media. In particular, the paper discusses a specific part of the Ruhnu Internet sphere, the island blog *Ruhnu päevik* (“Journal of Ruhnu”), the only example of such common creation of the inhabitants of a remote area in Estonia.

The blog plays a number of roles in the community – in addition to sharing some features with Online journalism and message boards, it also serves the purpose of documenting village life. The blog is also an instrument for constructing and maintaining the social relations of people connected to Ruhnu. Another important role of *Ruhnu päevik* is to serve as an instrument for expressing opinions and a means for people to have their say in local matters. The aim of the paper is to analyse this practice and demonstrate how the blog functions as a means for participation on the local level.

The analysis is based on interviews as well as blog posts categorised as “local parish life and politics” as a result of their content analysis. Blog posts of this category discuss issues specifically related to the work of the local government and council, raising different issues and expressing opinions. The paper presents three examples from *Ruhnu päevik*: a post drawing attention to the bad condition of the Ruhnu schoolhouse, a discussion of the unstable service of Estonian Post, and posts from different years related to Ruhnu ferry traffic.

The desire to participate in local decision processes and have a say in everyday matters is a reason why people seek for possibilities to express their opinion in the Internet sphere. The interviewees discussed the island blog as an instrument for shaping public opinion. While these actions are not perceived as a form of participatory democracy in the Internet sphere, this approach enabled us to explain the strategy where the blog is used as a means for having a say in local life. According to Carol Pateman, the theory of participatory democracy is based on the assumption that the citizen is more inclined to relate to political issues on the local level than universal political discussions. Contemporary investigators have added the aspect of the use of information and communication technologies (ICT) to this line

of thought – ICT is an instrument for transmitting information to the citizens; thus, ICT is seen as amplifying participation.

The concept of participation in Internet culture is two-fold. On one hand, it is related to the conception that new media now allows the formerly passive media consumer to contribute to content creation. On the other hand, as Nico Carpentier shows, participation in micro or macro level processes can be related to the creation of a better civil society. On the basis of the three exemplary blog posts presented in the paper, I have attempted to demonstrate these two dimensions of the participatory principle while emphasising that content created by citizens can serve both of these purposes – it can function as a means of self-expression while also contributing to the development of local life.

The blog posts on Ruhnu ferry traffic have been published mainly with the goal of shaping the opinion of the general public; thus, the blog texts are primarily targeted at professional media. The attention of professional media is skilfully used for spreading a message of one's own. Just as important, however, is the practice of attempting to shape and influence processes taking place on the island. In this case, a blog post might aim for the attention of other permanent and seasonal inhabitants, trying to create a discussion on the subject among the island folk. Examples of this discussed in the paper included both the blog post criticising the service quality of Estonian Post, as well as the post drawing attention to the state of the Ruhnu schoolhouse, both of which were directed at influencing micro level decision processes. Both of these show how the active citizen attempts to initiate a discussion inside the community using an emotional blog post, or, in some cases, present their opinion to the local government.

Резюме: «Мы не меняем законы с помощью блога, а обращаем внимание на то, если что-то не сделано»: блог жителей острова Рухну в качестве средства участия в местной жизни

Эhti Ярв

Статья базируется на защищенной на отделении этнологии Тартуского университета магистерской работе, в которой исследовалось формирование интернет-пространства на острове Рухну и процессы приспособления к местным условиям глобальных СМИ. В статье конкретно рассматривается одна часть интернет-пространства острова Рухну. Блог островитян «Дневник Рухну» (*Ruhnu päevik*), который является единственной в Эстонии своеобразной формой совместного творчества жителей периферии. Роль блога в обществе многообразна – он обладает чертами, сходными как с сетевыми журналистскими изданиями, так и доской объявлений, кроме этого действует и как средство документирования деревенской жизни. Блог также является средством конструирования и поддержания социальных связей между людьми, связанными с островом Рухну. Помимо этого, одной из важных функций «Дневника Рухну» является средство выражения мнения и способ, как люди могут высказаться по вопросам местной жизни. Анализом именно этой практики и занимается данная статья, пытаясь ответить на вопрос как действует блог в качестве средства высказывания своего мнения на местном уровне.

В качестве источника анализа были проведены интервью и помещены сообщения в блоге, которые в результате контент-анализа были отнесены к категории «жизнь и политика местной волости». В сообщениях, входящих в эту категорию блогеры рассматривают темы, которые более узко связаны с деятельностью именно местной волости и волостного собрания, поднимают проблемы и высказывают мнения. В статье приведено три примера из «Дневника Рухну»: сообщения, обращающие внимание на плохое состояние здания школы на Рухну, обсуждение, в котором высказаны жалобы на нестабильное почтовое обслуживание «Eesti Post», а также записи, связанные с движением судов на Рухну за различные годы.

Желание быть привлеченным в процессы принятия решений, касающихся местной жизни и высказывать свое мнение по вопросам, затрагивающим повседневную жизнь, стало причиной того, почему в интернет-пространстве ведется поиск возможности высказать свою точку зрения. Интервьюируемые говорили об островном блоге как об инструменте формирования общественного мнения. При этом такие действия в интернет-пространстве не воспринимаются как форма партиципаторной демократии, но в статье это помогло разъяснить стратегию того, как блог используется в качестве средства возможности высказаться о местной жизни. Как считает Кароль Патеман исходной точкой партиципаторной демократии является предпосылка, что гражданин более склонен соотносить себя именно с вопросами политики на местном уровне, чем универсальными политическими дискуссиями.

Современные трактовки добавили к этому направлению мысли и аспект использования информационных и коммуникационных технологий (ИКТ) – ИКТ является средством для передачи гражданам информации и таким образом в ИКТ видят усилитель партиципаторности.

Концепция участия в интернет-культуре является двухуровневой. Во-первых, это ассоциируется с понятием того, что новые средства массовой информации позволяют ранее пассивными потребителями СМИ внести свой вклад в создание содержания. Во-вторых, можно в связи с созданием лучшего гражданского общества говорить по Нико Карпентьеру об участии в процессах на микро или макро уровне. При поддержке представленных в статье трех примеров сообщений в блоге сделана попытка показать два измерения этого принципа партиципаторности и подчеркнуть, что создаваемое гражданами содержание может одновременно служить двум целям – с одной стороны являться способом самовыражения, а с другой – вкладом в развитие местной жизни.

Сообщения, касающиеся движения судов на остров Рухну помещены в блоге преимущественно с целью повлиять на формирующееся у широкой общественности мнение, и таким образом текст блога направлен в первую очередь на профессиональные СМИ. Пребывание в качестве объекта внимания профессиональных СМИ умело используется с целью распространения своей информации. Не менее важной является и практика, которая пытается формировать процессы на острове и влиять на них. В таком случае сообщение заслуживает внимания других постоянных жителей и тех, кто проводит на острове только лето, стремление к дискуссии островитян между собой на соответствующую тему. В качестве таких примеров в статье рассматривались как сообщения с жалобами на качество почтового обслуживания «Eesti Post», так и записи, обращающие внимание на состояние школьного здания на Рухну, оба сообщения были рассчитаны, но то, чтобы повлиять на процессы принятия решения на микроуровне. Эти примеры демонстрируют то как активный гражданин пытается с помощью эмоционального сообщения вызвать в обществе дискуссию или в некоторых случаях довести свое мнение до местного самоуправления.